

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Autori

K. Bakker¹, J. Apelqvist², B. A. Lipsky³, J. J. Van Netten⁴, N. C. Schaper⁵, on behalf of the International Working Group on the Diabetic Foot (IWGDF)

Instituții

¹ IWGDF, Heemsteedse Dreef 90, 2102 KN, Heemstede, Olanda

² Departamentul de endocrinologie, Spitalul Universitar din Malmö, Suedia

³ Spitalele universitare din Geneva și Facultatea de Medicină din Geneva, Elveția, și Universitatea Oxford, Oxford, Regatul Unit

⁴ Departamentul de chirurgie, Ziekenhuisgroep Twente, Almelo și Hengelo, Olanda

⁵ Dept. Endocrinologie, Institutele MUMC+, CARIM și CAPHRI, Maastricht, Olanda

Contact pentru corespondență:

K. Bakker, MD PhD, Heemsteedse Dreef 90

2102 KN, Heemstede, The Netherlands

E-mail: karel.bakker@hetnet.nl

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Rezumat

Afecțiunile piciorului datorate complicațiilor diabetului produc multă suferință pacientului și generează costuri sociale considerabile. Investirea în elaborarea unor ghiduri internaționale adecvate privind îngrijirea piciorului diabetic constituie, probabil, unul dintre cele mai eficiente planuri de costuri în domeniul sănătății, cu condiția ca această îngrijire să fie orientată spre obiective și implementată corect.

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic (IWGDF) publică și actualizează Orientările Practice din 1999 încoace. Actualizările din 2015 se bazează pe consultarea sistematică a literaturii de specialitate, iar recomandările sunt formulate cu ajutorul sistemului GRADE (Grading of Recommendations Assessment Development and Evaluation). Astfel, am modificat denumirea din „Orientări Practice” în „Ghid”.

În acest articol descriem elaborarea documentelor de orientare ale IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic. Ghidul constă din cinci documente, pregătite de cinci grupuri de lucru formate din experți internaționali. Aceste documente oferă orientare legată de abordarea complicațiilor piciorului diabetic, formulând recomandări în următoarele privințe: prevenție; încălțăminte și atenuarea presiunii; boala arterială periferică; infecții; și intervenții de vindecare a plăgii. Pe baza celor cinci documente, Consiliul Editorial al IWGDF a elaborat un ghid sintetic pentru practica clinică zilnică.

Rezultatul acestui proces, obținut în urma revizuirii tuturor documentelor de către Consiliul Editorial și de către membrii IWGDF, se constituie într-o poziție comună globală bazată pe date medicale, privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului la pacienții cu diabet. Se lucrează deja la planuri de implementare a prezentului Ghid.

Considerăm că aplicarea recomandărilor cuprinse în Ghidul IWGDF din 2015 va conduce în mod cert la o îmbunătățire a abordării problemelor piciorului, la pacienții cu diabet și, în consecință, la o reducere a tragediilor provocate de aceste probleme la nivel mondial.

Cuvinte-cheie:

Picior diabetic, ulcer al piciorului, orientări, ghid, IWGDF, implementare

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Introducere

Se estimează că până în anul 2035 prevalența globală a diabetului zaharat va crește până la aproape 600 de milioane, în jur de 80% dintre persoanele suferinde de această boală locuind în țări în curs de dezvoltare (1). Afecțiunile piciorului cauzate de complicații ale diabetului produc multă suferință pacientului și generează costuri sociale considerabile (2). Frecvența și severitatea problemelor piciorului variază de la o regiune la alta, în special din cauza diferențelor socio-economice, tipului de încălțăminte și a standardelor de îngrijire medicală a piciorului. Ulcerele piciorului reprezintă problema cu cea mai mare prevalență, ele înregistrând o incidență de circa 2-4% în țările dezvoltate (2) și probabil și mai mare în țările în curs de dezvoltare.

Factorii cei mai importanți care stau la baza apariției ulcerelor piciorului sunt neuropatia periferică senzitivă, diformitățile piciorului legate de neuropatia motorie, traumatismele minore ale piciorului și boala arterială periferică. Odată ce pielea este ulcerată, apare riscul de infecție, ceea ce constituie o problemă medicală urgentă. Doar două treimi dintre ulcerele piciorului se vindecă în cele din urmă (3,4), în timp ce până la 28% pot conduce la o formă sau alta de amputație a extremității inferioare (5). În fiecare an, peste un milion de persoane cu diabet își pierd cel puțin o parte a piciorului drept urmare a unei complicații a diabetului. Altfel spus, undeva în lume, la fiecare 20 de secunde cineva își pierde piciorul din cauza diabetului (2).

Problemele piciorului la persoanele cu diabet produc tragedii personale majore și, mai mult decât atât, afectează familia pacientului și plasează o sarcină financiară substanțială asupra sistemelor de asistență medicală și asupra societății în general.

În țările cu venituri reduse, costul tratării unui ulcer complex al piciorului diabetic poate ajunge să echivaleze cu venitul unei persoane pe 5,7 ani, riscând să ruineze financiar pacientul și familia acestuia (6). Investirea în elaborarea de orientări internaționale adecvate privind îngrijirea piciorului diabetic constituie, probabil, unul dintre cele mai eficiente planuri de costuri în domeniul sănătății, cu condiția ca această îngrijire să fie orientată spre obiective și implementată corect (7,8).

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic (IWGDF; www.iwgdf.org) a fost înființat în 1996 și este compus din experți din aproape toate disciplinele medicale implicate în îngrijirea pacienților cu diabet și a afecțiunilor piciorului. IWGDF are drept obiectiv să prevină, sau cel puțin să reducă efectele afecțiunilor piciorului diabetic, prin elaborarea și actualizarea constantă a ghidurilor internaționale de orientare a activității cadrelor medicale, implicate în îngrijirea piciorului diabetic. În 1999, IWGDF a publicat prima versiune a „Poziției comune internaționale privind piciorul diabetic” și a „Ghidurilor practice privind abordarea și prevenirea complicațiilor piciorului diabetic”. Această publicație a fost tradusă în 26 de limbi și s-au distribuit peste 100.000 de exemplare la nivel global. De la prima publicare și până în prezent, aceste documente au fost actualizate de patru ori, inclusiv prin versiunile publicate în acest supliment (9-12).

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

De la Orientări Practice la Ghid

Orientările Practice inițiale și fiecare actualizare ulterioară a lor au fost elaborate prin consens: toate textele au fost redactate de o comisie de experți în domeniu (începând din 2007) pe baza studiului sistematizat al literaturii de specialitate.

Aceste texte au fost revizuite și modificate de Consiliul Editorial al IWGDF și trimise apoi spre evaluare critică reprezentanților IWGDF din întreaga lume; în urma acestor consultări s-a adoptat textul final, care întrunește consensul tuturor acestor foruri. În final, IWGDF a recrutat în peste 100 de țări „susținători” locali care au pus în aplicare practicile recomandate.

Cu toate acestea, Ghidurile Practice nu se bazează doar pe date medicale de înaltă calitate. Elaborarea unor ghiduri privind problemele piciorului diabetic, care să fie aplicabile peste tot în lume și relevante pentru toate disciplinele medicale implicate reprezintă deocamdată un obiectiv prea ambițios. În multe zone lipsesc date medicale clare, resursele și expertiza diferă mult de la o regiune a lumii la alta, raportul cost-eficiență al abordărilor poate varia de la un sistem de asistență medicală la altul, iar ceea ce este considerat evident de experții unei discipline poate fi discutabil din perspectiva altora.

Pentru actualizarea din 2015, am dus procesul metodologic cu un pas înainte. Pe lângă efectuarea unei revizii sistematice a fiecărui subiect, am formulat de asemenea recomandări privind aspectele principale ale practicii cotidiene folosind sistemul GRADE (vezi mai jos), bazându-ne atât pe probele disponibile, cât și pe opinia experților. Aceste recomandări ar trebui adaptate la condițiile locale din fiecare țară. Din aceste motive, am modificat denumirea din „Orientări Practice” în „Ghid”. Recomandăm ca acest Ghid să fie folosit drept bază pentru elaborarea de orientări locale în fiecare țară.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Actualizarea din 2015

Pentru elaborarea documentelor Ghidului IWGDF din 2015, IWGDF a invitat cinci grupuri de lucru compuse din experți internaționali să redacteze orientări privind următoarele subiecte:

- Prevenirea ulcerelor piciorului la pacienții diabetici cu risc (13)
- Încălțăminte adecvată și metodele de atenuare a presiunii pentru prevenirea și vindecarea ulcerelor piciorului la persoanele cu diabet (14)
- Stabilirea diagnosticului, pronosticul și abordarea bolii arteriale periferice la pacienții diabetici cu ulcere ale piciorului (15)
- Stabilirea diagnosticului și tratamentul infecțiilor piciorului la persoanele cu diabet (16)
- Intervențiile care favorizează vindecarea ulcerelor cronice ale piciorului la persoanele cu diabet (17)

Pe baza celor cinci documente, Consiliul Editorial al IWGDF a elaborat un „Ghid sintetic pentru practica zilnică” al cărui scop este să servească drept descriere succintă a aspectelor esențiale implicate în prevenirea și gestionarea problemelor piciorului la pacienții cu diabet (18). Recomandăm cadrelor medicale interesate să citească textul integral al Ghidului pentru a afla orientările detaliate în legătură cu fiecare subiect, precum și să consulte revizia sistematică pentru o discuție detaliată privind datele medicale. Alături de „Ghidul sintetic”, acestea sunt publicate sub formă de articole de sine stătătoare în prezenta ediție a publicației Diabetes / Metabolism Research and Reviews (Studii și cercetări privind diabetul și bolile metabolice) (13-17,19-25).

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Metodele utilizate pentru elaborarea Ghidului

Toate cele cinci grupuri de lucru au urmat aceleași metode de redactare a documentului specific din cuprinsul Ghidului. Mai întâi, au realizat o analiză sistematizată a unui aspect selectat din literatura de specialitate disponibilă, privind subiectul lor de lucru.

Analiștii au inclus doar studii controlate ale unor cazuri din populația țintă, respectiv persoane cu diabet.

În mod firesc, au fost incluse în analiză și anumite lucrări publicate de membrii comitetului, dar aceștia au aplicat reguli stricte de protecție împotriva oricărui conflict de interese. Concepția și riscul de favorizare pentru toate studiile de intervenție incluse în analizele sistematice au fost evaluate cu ajutorul algoritmului Scottish Intercollegiate Grouping Network (SIGN) (<http://www.sign.ac.uk/pdf/studydesign.pdf>) și al fișelor de punctaj pregătite de Dutch Cochrane Centre (www.cochrane.nl). Evaluarea calității metodologice a documentului de orientare pentru diagnosticul bolii arteriale periferice a fost efectuată cu ajutorul instrumentului de Evaluare calitativă a studiilor privind acuratețea diagnosticului (QUADAS) (26), în timp ce pentru documentul de orientare privind pronosticul bolii arteriale periferice s-a utilizat instrumentul de Calitate a studiilor privind pronosticul (QUIPS) (27). Datele din studiile incluse au fost sintetizate în tabelele de date.

În urma analizei sistematizate, experții din grupurile de lucru au formulat recomandări pe baza sistemului GRADE (Grading of Recommendations Assessment Development and Evaluation) de clasificare a probelor, în cadrul redactării unei orientări clinice (28). Prin intermediul sistemului GRADE, experții pot furniza un punctaj pentru fiecare recomandare, pe baza gradului de certitudine cu care este formulată și a calității datelor care o susțin. În acest mod se stabilește legătura între datele științifice și recomandările de practică medicală cotidiană. Am evaluat gradul de certitudine al fiecărei recomandări prin acordarea calificativelor „puternic” sau „slab” pe baza calității probelor, a raportului dintre beneficii și inconveniente, a valorilor și preferințelor pacienților și a costurilor (utilizarea resurselor). Am evaluat calitatea probelor prin acordarea calificativelor „ridicată”, „moderat” sau „redușă”, pe baza riscului de favorizare a studiilor incluse, a magnitudinii efectului și a opiniei experților. Multe dintre lucrările mai vechi identificate în cadrul analizei sistematizate nu prezentau suficiente date pe baza cărora analiștii să poată calcula sau evalua lipsa de consecvență, de relevanță sau de precizie. În mod ideal, aceste articole contribuie la evaluarea completă a calității datelor, însă, din păcate, nu au putut fi luate în considerare în fiecare caz. Justificarea fiecărei recomandări este descrisă în documentele de orientare.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Poziția comună

Membrii Consiliului Editorial al IWGDF s-au reunit cu mai multe ocazii pentru a revizui analizele sistematizate și documentele Ghidului, care au fost analizate apoi de grupurile de lucru pe baza acestei revizuirii editoriale. Documentele Ghidului considerate satisfăcătoare de către Consiliul Editorial au fost trimise reprezentanților IWGDF pentru formularea de comentarii; consiliul editorial a trecut în revistă toate comentariile primite și, după caz, a adus modificări în colaborare cu președintele fiecărui grup de lucru. În fine, membrii Consiliului Editorial al IWGDF au redactat „Ghidul sintetic pentru practica zilnică” pe baza celor cinci documente ale Ghidului. Rezultatul acestui proces constă într-o serie de documente bazate pe date medicale, care fac obiectul unui consens global.

Înainte de al Șaptelea Simpozion Internațional privind Piciorul Diabetic, susținut în 19 mai 2015 la Haga, într-o „Zi a implementării poziției comune” planificată în prealabil, toți reprezentanții internaționali au fost invitați să discute implementarea documentelor Ghidului IWGDF. Implementarea acestor documente de orientare reprezintă un pas crucial, deoarece numai atunci când sunt utilizate în practica medicală cotidiană, în întreaga lume, pot contribui la îmbunătățirea rezultatelor.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Direcții de viitor

S-au adoptat deja planuri de asigurare a implementării și evaluării continue a Ghidului IWGDF pentru prevenirea și abordarea problemelor piciorului la persoanele cu diabet, în viitor. Având în vedere prevalența ridicată a diabetului la nivel global, este mai important ca oricând înainte să se adopte măsurile adecvate pentru a asigura accesul la îngrijiri de calitate al tuturor persoanelor cu diabet, indiferent de vârstă, localizarea geografică sau starea economică ori socială a acestora.

Colecția de probe pentru prevenirea și abordarea ulcerelor piciorului diabetic crește progresiv, însă rămâne în continuare dificil să se decidă cum trebuie utilizate aceste date pentru optimizarea rezultatelor din diferitele sisteme de asistență medicală, în țări cu resurse diferite și în cadrul unor culturi diferite. IWGDF speră într-o creștere a gradului de conștientizare, la nivel global, a problemelor piciorului la persoanele cu diabet și urmărește încurajarea acestui proces prin transformarea ghidului global în orientări locale, care să conducă la o îmbunătățire a îngrijirilor medicale ale piciorului în întreaga lume. În pofida volumului limitat de date medicale publicate, privind o îmbunătățire a rezultatelor asociată cu utilizarea acestor documente de orientare, considerăm că aplicarea recomandărilor cuprinse în Ghidul IWGDF din 2015 va conduce în mod cert la o îmbunătățirea abordării problemelor piciorului la pacienții cu diabet și, în consecință, la o reducere a tragediilor provocate de aceste probleme la nivel mondial.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Mulțumiri

Le suntem profund recunoscători numeroșilor autori și membri ai grupurilor de lucru care au colaborat neobosit, dedicând timp, experiența proprie și entuziasm realizării acestui proiect de mari proporții. De asemenea, dorim să le mulțumim sponsorilor, care, prin granturile generoase și necondiționate, oferite în domeniul educațional, au făcut posibilă elaborarea acestui Ghid.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Conflict de interese

Toți autorii declară că nu există niciun conflict de interese în ceea ce îi privește. Ghidul IWGDF este elaborat de grupuri de lucru formate din experți independenți. Documentele Ghidului sunt libere de orice influență comercială, politică, academică sau a altor interese de grup.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

Referințe

1. International Diabetes Federation. IDF Diabetes Atlas. Sixth edition ed.; 2013.
2. Boulton AJ, Vileikyte L, Ragnarson-Tennvall G, Apelqvist J. The global burden of diabetic foot disease. *Lancet* 2005 Nov 12;366(9498): 1719-1724.
3. Jeffcoate WJ, Chipchase SY, Ince P, Game FL. Assessing the outcome of the management of diabetic foot ulcers using ulcer-related and person-related measures. *Diabetes Care* 2006 Aug;29(8):1784-1787.
4. Prompers L, Schaper N, Apelqvist J, Edmonds M, Jude E, Mauricio D, et al. Prediction of outcome in individuals with diabetic foot ulcers: focus on the differences between individuals with and without peripheral arterial disease. *The EURODIALE Study. Diabetologia* 2008 May;51(5):747-755.
5. Armstrong DG, Lavery LA, Harkless LB. Validation of a diabetic wound classification system. The contribution of depth, infection, and ischemia to risk of amputation. *Diabetes Care* 1998 May;21(5):855-859.
6. Cavanagh P, Attinger C, Abbas Z, Bal A, Rojas N, Xu ZR. Cost of treating diabetic foot ulcers in five different countries. *Diabetes Metab Res Rev* 2012 Feb;28 Suppl 1:107-111.
7. Clinical Guidelines Task Force. Guide for Guidelines; A guide for clinical guideline development. Brussels: International Diabetes Federation; 2003.
8. van Houtum WH. Barriers to the delivery of diabetic foot care. *Lancet* 2005 Nov 12;366(9498):1678-1679.
9. Apelqvist J, Bakker K, van Houtum WH, Schaper NC, International Working Group on the Diabetic Foot (IWGDF) Editorial Board. The development of global consensus guidelines on the management of the diabetic foot. *Diabetes Metab Res Rev* 2008 May-Jun; 24 Suppl 1:S116-8.
10. Apelqvist J, Bakker K, van Houtum WH, Schaper NC, International Working Group on the Diabetic Foot (IWGDF) Editorial Board. Practical guidelines on the management and prevention of the diabetic foot: based upon the International Consensus on the Diabetic Foot (2007) Prepared by the International Working Group on the Diabetic Foot. *Diabetes Metab Res Rev* 2008 May-Jun;24 Suppl 1:S181-7.
11. Bakker K, Schaper NC, International Working Group on Diabetic Foot Editorial Board. The development of global consensus guidelines on the management and prevention of the diabetic foot 2011. *Diabetes Metab Res Rev* 2012 Feb;28 Suppl 1:116-118.
12. Bakker K, Apelqvist J, Schaper NC, International Working Group on Diabetic Foot Editorial Board. Practical guidelines on the management and prevention of the diabetic foot 2011. *Diabetes Metab Res Rev* 2012 Feb;28 Suppl 1:225-231.
13. Bus SA, Van Netten JJ, Lavery LA, Monteiro-Soares M, Rasmussen A, Jubiz Y, et al. IWGDF Guidance on the prevention of foot ulcers in at-risk patients with diabetes. *Diabetes Metab Res Rev*. 2015;in press.
14. Bus SA, Armstrong DG, Van Deursen RW, Lewis J, Caravaggi CF, Cavanagh PR. IWGDF Guidance on footwear and offloading interventions to prevent and heal foot ulcers in patients with diabetes. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
15. Hinchliffe RJ, Brownrigg JR, Apelqvist J, Boyko EJ, Fitridge R, Mills JL, et al. IWGDF Guidance on the Diagnosis, Prognosis and Management of Peripheral Artery Disease in Patients with Foot Ulcers in Diabetes. *Diabetes Metab Res Rev* 2015;in press.
16. Lipsky BA, Aragón-Sánchez J, Diggle M, Embil J, Kono S, Lavery LA, et al. IWGDF Guidance on the Diagnosis and Management of Foot Infections in Persons with Diabetes. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
17. Game FL, Apelqvist J, A,C., Hartemann A, Hinchliffe RJ, Löndahl M, et al. IWGDF guidance on use of interventions to enhance the healing of chronic ulcers of the foot in diabetes. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
18. Schaper NC, Van Netten JJ, Apelqvist J, Lipsky BA, Bakker K. Prevention and Management of Foot Problems in Diabetes: A Summary Guidance for Daily Practice Based on the 2015 IWGDF Guidance Documents. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

Elaborate de Consiliul editorial al IWGDF

Rezumat

Introducere

Grupul internațional de lucru
privind piciorul diabetic

De la Orientări Practice
la Ghid

Actualizarea din 2015

Metodele utilizate pentru
elaborarea Ghidului

Poziția comună

Direcții de viitor

Mulțumiri

Conflict de interese

Referințe

19. Van Netten JJ, Price PE, Lavery LA, Monteiro-Soares M, Rasmussen A, Jubiz Y, et al. Prevention of foot ulcers in the at-risk patient with diabetes: a systematic review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
20. Brownrigg JR, Hinchliffe RJ, Apelqvist J, Boyko EJ, Fitridge R, Mills JL, et al. Effectiveness of bedside investigations to diagnose peripheral arterial disease among people with diabetes mellitus: a systematic review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
21. Brownrigg JR, Hinchliffe RJ, Apelqvist J, Boyko EJ, Fitridge R, Mills JL, et al. Performance of prognostic markers in the prediction of wound healing and/or amputation among patients with foot ulcers in diabetes: a systematic review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
22. Hinchliffe RJ, Brownrigg JR, Andros G, Apelqvist J, Boyko EJ, Fitridge R, et al. Effectiveness of Revascularisation of the Ulcerated Foot in Patients with Diabetes and Peripheral Artery Disease: A Systematic Review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
23. Bus SA, Van Deursen RW, Armstrong DG, Lewis J, Caravaggi C, Cavanagh PR, et al. Footwear and offloading interventions to prevent and heal foot ulcers and reduce plantar pressure in patients with diabetes: a systematic review. *Diabetes Metab Res.Rev.* 2015; in press.
24. Peters EJ, Lipsky BA, Aragon-Sanchez J, Bakker K, Boyko EJ, Diggle M, et al. Interventions in the management of infection in the foot in diabetes - a systematic review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
25. Game F, Apelqvist J, Attinger C, Hartemann A, Hinchliffe RJ, Löndahl M, et al. Effectiveness of interventions to enhance healing of chronic ulcers of the foot in diabetes: a systematic review. *Diabetes Metab.Res.Rev.* 2015;in press.
26. Whiting P, Rutjes AW, Reitsma JB, Bossuyt PM, Kleijnen J. The development of QUADAS: a tool for the quality assessment of studies of diagnostic accuracy included in systematic reviews. *BMC Med Res Methodol* 2003 Nov 10;3:25.
27. Hayden JA, van der Windt DA, Cartwright JL, Cote P, Bombardier C. Assessing bias in studies of prognostic factors. *Ann Intern Med* 2013 Feb 19;158(4):280-286.
28. Guyatt GH, Oxman AD, Vist GE, Kunz R, Falck-Ytter Y, Alonso-Coello P, et al. GRADE: an emerging consensus on rating quality of evidence and strength of recommendations. *BMJ* 2008 Apr 26;336(7650):924-926.

Ghidurile IWGDF pe 2015 privind prevenirea și abordarea problemelor piciorului diabetic: elaborarea unei poziții comune globale bazate pe date medicale

© 2015 Grupul Internațional de Lucru privind Piciorul Diabetic